

V Ružomberku sa uskutočnilo III. vedecké kolokvium *Sociálno-pedagogické dialógy*

„Adolescencia a mladá dospelosť - vývinové obdobie verzus sociálny konštrukt“ bol názov už v poradí tretieho vedeckého kolokvia z cyklu Sociálno-pedagogických dialógov, ktoré usporiadala Katedra pedagogiky a psychológie Pedagogickej fakulty Katolíckej Univerzity v Ružomberku 9. februára 2017.

Medzi účastníkmi kolokvia nechýbali takí odborníci ako E. Petlák, T. Jablonský, E. Turiak, D. Galbavý, ale aj M. Nová z Karlovej univerzity v Prahe, A. Sychrová z Pardubickej univerzity, S. Matúšová z Vysokej školy ekonomiky a manažmentu verejnej správy v Bratislave, P. Tománek z Vysokej školy sv. Alžbety, I. Podmanický z Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity a tradične aj odborníci z praxe, napr. E. Schwarczová z Detského domova Kolíňany, či P. Fabián z opavského zariadenia pre deti Čtyřlístek. Vedeckú rozpravu moderoval A. Škoviera.

Prodekan PdF KU Miroslav Gejdoš privítal účastníkov vedeckého kolokvia a zamyslel sa nad pedagogikou ako vedou, jej vznešenou a mohutnou teóriou a praktickým prepojením v každodennom živote s akcentom na človeka.

Ivan Podmanický vo svojom príspevku uviedol, že „pedagogika by mala sama seba vychovávať“ a ďalej sa zamýšľal nad modelom rodiny na Slovensku, zmenami sociálnych rolí matky a otca, celkovej zodpovednosti mladých ľudí a otázke, či vôbec chcú preberať zodpovednosť i za ďalších členov rodiny a neobmedzujú svoju zodpovednosť len za seba, prípadne za psa. Uviedol, že podľa posledných výskumov majú deti radšej psa než súrodencia a často deti nemajú v rodine povinnosti, ktoré bývali bežnou súčasťou detstva predchádzajúcich generácií.

Osobitnú pozornosť venovalo vedecké kolokvium otázke absencie komunitného spoločenstva, v ktorom jedinec nachádza spoločenské hranice, ale i bytostnú sebarealizáciu. V situácii, keď sa na Slovensku 47% detí narodí mimo manželstva, sa spoluúčasť v komunitnom spoločenstve stáva dôležitým faktorom v živote detí a mladých ľudí. Mládež nemá jasný vzor, jasné pojmy, čo sa môže, čo sa nesmie, prevládajú nečitateľné pravidlá, v horšom prípade chýbajú úplne.

Veľmi zaujímavo vysvetlila aktuálnosť psychosociálnych teórií E. Eriksona Silvia Matúšová. V adolescencii dominuje téma identity „Som to, čomu verím“ a v ranej dospelosti téma intimity a izolácie „Som to, čo milujem. Úspešné vyriešenie konfliktu posúva jedinca do vyššieho štádia a prináša pre ego novú silu, ktorou je cnosť. Účastníci vedeckého kolokvia boli zoznámení s výsledkom výskumu preferencie životných hodnôt u mladých učiteľov.

Zaujímavým príspevkom bol *Mama hotel a osamostatňovanie sa mladých ľudí*, ktorý predniesol Albín Škoviera. Uviedol, že v súčasnosti absentujú prechodové rituály medzi detstvom a dospelosťou. Osamostatňovanie mladých ľudí je charakteristické stabilným zamestnaním, samostatným bývaním a uzavretím manželstva. Slovenské mladé dievčatá zostávajú bývať „v mama hoteli“ najdlhšie v porovnaní s inými zo štátov Európskej únie. Chlapcov vo veku 18-34 rokov „predbehli“ len chorvátski chlapci. Tieto údaje sú hodné nielen na zamyslenie sa nad výchovou našej mládeže, ale aj na podrobnú vedeckú analýzu príčin a dôsledkov týchto faktov.

Veľmi špecifickou skupinou sú mladí ľudia vyrastajúci v detských domovoch. Preto sa diskutujúci zaoberali ich postavením a procesom ich osamostatňovania. V detských domovoch na Slovensku žije 9,5 % mladých ľudí nad 19 rokov a ich osamostatnenie sa je veľkou skúškou ako obstoja v reálnom svete, či sú schopní samostatne hospodáriť, udržať si prácu a založiť si rodinu, v ktorej dokážu vychovávať deti bez podpory pôvodnej rodinnej jednotky, ktorou boli v tomto prípade vychovávatelia v detskom domove a ich práca odchodom mladého človeka vlastne skončila. Osobitnou skupinou mladých ľudí sú deti z pestúnskych a osvojených rodín, ktoré sa často v období dospievania začínajú intenzívne zaujímať o svoje korene a biologických rodičov začnú vyhľadávať. Zložitejšou je situácia, keď sa o osvojení dozvedia až v čase dospievania a stratia dôveru k najbližším ľuďom, ktorí ich vychovávali. Dominantnou sa tu stáva téma identity, ktorá bola na vedeckom kolokviu v tento deň viackrát spomenutá.

Osvojiteľské rodiny sú bohužiaľ anonymné a nie sú sledované. Adriana Sychrová poukázala na tento problém s vysvetlením, že často osvojiteľské rodiny trpia rovnaké problémy ako rodiny pestúnske. Na rozdiel od pestúnskych rodín, ktorým je od štátu poskytovaná veľká podpora, je podpora osvojiteľských rodín nulová. Na túto tematiku nadviazal Petr Fabián, ktorý informoval o zmenách v českej legislatíve, ktorá neobmedzene chráni a podporuje biologických rodičov a prináša výrazné zmeny vo výchove detí v pestúnskych rodinách.

V čom je odlišné dospievanie detí v Afrike vysvetlila Monika Nová, ktorej prezentácia fotografií z Ugandy vyvolala živú diskusiu. Filozofický koncept „ubuntu“ je konceptom zdieľania majetku, pohostinnosti, interakcie, formovania jedného človeka druhým. Toto zdieľanie a dávanie je súčasťou komunitného spoločenstva, ktoré je základom prežitia v ugandskej spoločnosti a vďaka tomuto životnému prístupu sú v Afrike deti šťastné spôsobom, ktorý je nášmu európskemu chápaniu vzdialený.

Porozumieť človeku znamená pochopiť jeho kult a prostredie, v ktorom žije a nie je nutné za každú cenu predkladať model spoločnosti a životného štýlu, ktorý prevláda vo vyspelých krajinách sveta. Chudobný svet nám nastavuje

zrkadlo. Máme viac výdobytkov a strácame citlivosť. Africké deti podľa slov Moniky Novej potrebujú predovšetkým podporu vzdelávania. Bežnou vyučovacou metódou je v ugandských školách memorovanie a hromadné učenie (až 100 detí naraz).

Vedecké kolokvium v Ružomberku hľadalo odpoveď na otázku, čo deti vo výchove najviac potrebujú a čo to znamená pre ich dospievanie a mladú dospelosť. Je dôležité snažiť sa nachádzať čo najlepšie odpovede a riešenia týchto a ďalších otázok, ktoré pomôžu deťom aj ich rodičom, aby čo najúspešnejšie zvládli toto významné vývinové obdobie.

Slávka Hýblová